

PŘIJÍMACÍ ZKOUŠKY NANEČISTO

Český jazyk a literatura

pro žáky 9. ročníků ZŠ

Obsah

ÚVODEM	5
ZÁKLADNÍ INFORMACE	6
OBLAST 1 – POROZUMĚNÍ TEXTU	10
ČTENÍ S POROZUMĚNÍM	10
PRÁCE S DEFINICÍ	12
HLAVNÍ MYŠLENKA TEXTU A JEHO NADPIS	13
PRÁCE S INFORMACEMI Z VÍCE ZDROJŮ	14
FAKTA A DOMNĚNKY	15
MANIPULACE A NADSÁZKA	16
KOMPLEXNÍ ÚLOHY	17
OBLAST 2 – KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA	20
TEXTOVÁ NÁVAZNOST	20
ÚČEL A FUNKCE TEXTU	22
SLOHOVÉ ÚTVARY A ŽÁNRY, KOMUNIKAČNÍ FUNKCE VÝPOVĚDI	24
KOMPLEXNÍ ÚLOHY	26
OBLAST 3 – PRAVIDLA ČESKÉHO PRAVOPISU	28
PSANÍ I/Y V KOŘENECH SLOV	28
PSANÍ I/Y V KONCOVKÁCH JMEN A SLOVES	29
PSANÍ Ě/JE/MĚ/MNĚ, Ú/Ů, I/Í	30
PSANÍ S/SE/Z/ZE/VZ/VZE	31
PSANÍ ZDVOJENÝCH SOUHLÁSEK	32
PSANÍ VELKÝCH PÍSMEN	33
INTERPUNKCE, UVOZOVKY, PSANÍ ČÍSLOVEK	34
KOMPLEXNÍ ÚLOHY	35
OBLAST 4 – SLOVNÍ ZÁSoba, TVOŘENÍ SLOV	37
POJMENOVÁNÍ A KONTEXT	37
PŘENESENÉ VÝZNAMY SLOV A USTÁLENÁ SLOVNÍ SPOJENÍ	38
SYNONYMA, ANTONYMA	39
VÝZNAMY SLOV A VÝZNAMOVÉ VZTAHY MEZI SLOVY	40
SLOVA CITOVĚ ZABARVENÁ, SPISOVNOST SLOV	41
SLOVO, PÍSMENO, HLÁSKA	42
KOMPLEXNÍ ÚLOHY	43
OBLAST 5 – SKLADBA	45
ZÁKLADNÍ SKLADEBNÍ DVOJICE	45
ROZVÍJEJÍCÍ VĚTNÉ ČLENY	46
VĚTA JEDNODUCHÁ A SOUVĚTÍ	47
VÝZNAMOVÝ POMĚR	48
SPOJOVACÍ VÝRAZY	49
PŘÍMÁ A NEPŘÍMÁ ŘEČ	50
KOMPLEXNÍ ÚLOHY	50

OBLAST 6 – TVAROSLOVÍ	52
SLOVNÍ DRUHY OHEBNÉ A NEOHEBNÉ.....	52
PODSTATNÁ JMÉNA, PŘÍDAVNÁ JMÉNA, ZÁJMENA, PŘÍSLOVCE	53
UŽITÍ A TVARY SLOVNÍCH DRUHŮ.....	55
SLOVESA	57
KOMPLEXNÍ ÚLOHY	58
OBLAST 7 – LITERÁRNÍ VÝCHOVA	59
ROZBOR UMĚLECKÉHO TEXTU	59
LITERÁRNÍ ŽÁNRY	61
UMĚLECKÝ A NEUMĚLECKÝ TEXT.....	63
KOMPLEXNÍ ÚLOHY	63
OBLAST 1–7 – KLÍČ.....	65
TEST 1 – ZADÁNÍ + KLÍČ	68
TEST 2 – ZADÁNÍ + KLÍČ	80
TEST 3 – ZADÁNÍ + KLÍČ	92
TEST 4 – ZADÁNÍ + KLÍČ	104
TEST 5 – ZADÁNÍ + KLÍČ	116
TEST 6 – ZADÁNÍ + KLÍČ	128
TEST 7 – ZADÁNÍ + KLÍČ	140
TEST 8 – ZADÁNÍ + KLÍČ	152
TEST 9 – ZADÁNÍ + KLÍČ	164
TEST 10 – ZADÁNÍ + KLÍČ	176
POUŽITÉ ZDROJE	188

CO KNIHA OBSAHUJE?

Cílem knihy je usnadnit žákům přípravu na jednotnou přijímací zkoušku, a to způsobem přibližujícím obsah, formu i průběh této zkoušky. V knize najdete:

- **procvičovací úlohy** (označené oranžovou barvou) doplněné o stručné přehledy teorie a rozdělené do sedmi oblastí podle dokumentu Specifikace požadavků pro jednotnou přijímací zkoušku v přijímacím řízení na střední školy v oborech vzdělání s maturitní zkouškou,
- **klíč k procvičovacím úlohám** pro vyhodnocení správných odpovědí,
- **deset cvičných didaktických testů** (označených modrou barvou) zpracovaných podle dokumentu Specifikace požadavků,
- **ke každému testu klíč** pro rychlé vyhodnocení správných odpovědí, pro zjištění vlastního bodového výsledku a s možností určit problematické oblasti učiva.

Na třetí straně obálky této knihy najdete **štítek s unikátním kódem a internetovou adresou**. Pomocí kódu se dostanete do **datového úložiště na internetu**, kde si můžete stáhnout:

- **záznamové archy** ke všem deseti didaktickým testům z této knihy,
- **šest bonusových didaktických testů** vydaných nakladatelstvím v předchozích letech (včetně šesti záznamových archů, klíčů a komentovaných řešení).

ZÁKLADNÍ INFORMACE

Obsah didaktického testu z českého jazyka a literatury vychází z dokumentu Specifikace požadavků. V tomto dokumentu jsou uvedeny **vědomosti a dovednosti**, které mohou být v didaktickém testu z českého jazyka a literatury ověřovány a které jsou rozděleny do následujících oblastí:

1. **Porozumění textu** (např. pochopení hlavní myšlenky, dílčích informací, rozlišení faktů a domněnek)
2. **Komunikační a slohová výchova** (např. rozpoznání účelu textu, slohových útvarů a žánrů)
3. **Pravidla českého pravopisu** (ovládání pravopisu lexikálního, morfologického i syntaktického)
4. **Slovní zásoba, tvoření slov** (např. pochopení významu pojmenování, uvedení synonym, antonym)
5. **Skladba** (např. rozlišení základní skladební dvojice, větných členů, druhů vět, přímé/nepřímé řeči)
6. **Tvarosloví** (např. rozlišení slovních druhů, užití ohebných druhů ve správném tvaru, opravení chyby)
7. **Literární výchova** (např. orientace v literárních druzích, vybraných žánrech, jednoduchý rozbor)

Dokument Specifikace požadavků, další informace a materiály k jednotné přijímací zkoušce najdete na webových stránkách prijimacky.cermat.cz.

Didaktický test z českého jazyka a literatury pro čtyřleté obory vzdělání a nástavbová studia s maturitní zkouškou

Test obsahuje 30 úloh hodnocených celkovým maximálním počtem 50 bodů. Časový limit pro vyřešení didaktického testu je 60 minut. Povolеныmi pomůckami jsou pouze psací potřeby.

V testu jsou:

- **úlohy s výběrem odpovědi**, tj. úlohy s volbou jedné správné odpovědi ze čtyř možností,
- **úlohy dichotomické**, tj. úlohy, v nichž se rozhoduje, zda je dané tvrzení pravdivé, či nepravdivé,
- **úlohy přiřazovací**, tj. soubor úloh se společnou nabídkou možných odpovědí,
- **úlohy uspořádací**, tj. úlohy, v nichž se řadí části textu podle textové návaznosti,
- **úlohy s otevřenou odpovědí**, tj. úlohy se zápisem odpovědi jedním či několika slovy.

U každé úlohy je pouze jedna správná odpověď. U některých otevřených úloh je v zadání uvedeno, že zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, je považován za chybu. V tomto případě se nesprávná (stejně jako neuvedená) odpověď počítá jako chyba a snižuje se počet bodů za úlohu.

PRÁCE S PROCVIČOVACÍMI ÚLOHAMI

Připravte si:

- knihu **Přijímací zkoušky nanečisto z českého jazyka a literatury**, případně i nějaký předmět, kterým zatížíte stránky rozevřené knihy,
- psací potřeby,
- čisté papíry na případné poznámky.

Začněte s procvičováním:

- nejprve si pomocí přehledu teorie připomeňte důležité poučky a pojmy využívané při řešení úloh z příslušné oblasti,
- potřebujete-li si teorii k příslušné oblasti více připomenout a zopakovat, využijte k tomu své zápisky ze školy, učebnici či materiály dostupné na internetu,
- úlohy řešte postupně,
- nedaří-li se vám úlohu vyřešit, pokračujte dalšími úlohami a k nevyřešené úloze se vraťte později.

Vyhodnoťte si své odpovědi podle výsledků v klíči:

- za pomoci klíče k procvičovacím úlohám si zkontrolujte své výsledky,
- je-li váš výsledek nesprávný, zkuste úlohu vyřešit znovu,
- nedaří-li se vám úlohu správně vyřešit, poproste někoho, aby vám s řešením úlohy pomohl.

PRÁCE S CVIČNÝM TESTEM

Připravte si:

- knihu **Přijímací zkoušky nanečisto z českého jazyka a literatury**, případně i nějaký předmět, kterým zatížíte stránky rozevřené knihy,
- záznamový arch k testu, který budete řešit,
- psací potřeby,
- čistý papír na případné poznámky,
- mobilní telefon (pozor, u jednotné přijímací zkoušky není povolen).

V mobilním telefonu si nastavte čas povolený na vyřešení testu (60 minut), aby vás telefon upozornil na vypršení časového limitu.

Začněte řešit test:

- u každé úlohy pečlivě čtete všechny výchozí informace (hodně chyb vzniká z nepozorného čtení) a přečtete si zadání úlohy (otázku, pokyn),
- v případě potřeby si přečtete vše ještě jednou, podtrhněte si klíčová slova, všimněte si, jestli úloha není formulována záporně; před řešením úlohy je třeba správně pochopit otázku,
- na pomocný papír si pište poznámky k úloze, které vám pomohou nalézt řešení,
- uveďte do záznamového archu odpověď, která se od vás požaduje,
- při zápisu odpovědi do záznamového archu se soustřeďte, abyste ji uvedli na správné místo,
- odpověď u otevřené úlohy pište tak, jak je vyžadována (nepoužívejte zkratky, nepište mimo rámeček), a zkontrolujte si, zda jste se nepřepsali (např. *kocka* místo *kočka*); případnou chybu nepřepisujte, neškrtejte, nedávejte chybný text do závorek, ale použijte postup uvedený níže,
- průběžně sledujte čas, nezdržujte se neúměrně dlouho u jedné úlohy; v případě, že se vám nedaří ji vyřešit – poznačte si, kde jste skončili, a pokračujte další úlohou; zbude-li vám čas, k úloze se vrátíte,

Základní informace

- v ideálním případě (tj. zbývá-li vám čas) si všechny zápisy v záznamovém archu zkontrolujte,
- jakmile vyprší časový limit, už nic nedopisujte, odložte test i psací potřeby,
- udělejte si krátkou přestávku, abyste obnovili síly před hodnocením výsledků.

Vyhodnoťte si své odpovědi podle výsledků v klíči:

- u každé úlohy porovnejte svůj výsledek s výsledkem v klíči,
- u každé úlohy si podle instrukcí запиšte, kolika bodů z možného maxima jste dosáhli (v případě pochybností při hodnocení vám může pomoci učitel nebo rodič),
- sečtěte si bodový výsledek – samozřejmě čím vyšší počet bodů, tím lépe.

Analyzujte svůj výkon:

- prostudujte si znovu úlohy, v nichž jste neuspěli, a zjistěte proč (udělali jste chybu v zápisu odpovědi, udělali jste chybu kvůli nepozornému čtení zadání či informací nebo jste si s úlohou vůbec nevěděli rady),
- za pomoci klíče prozkoumejte, ke kterým oblastem označeným podle Specifikace požadavků patří úlohy, v nichž jste chybovali; v případě větších „mezer“ v určité oblasti si zopakujte příslušné učivo,
- pokud si s některou úlohou vůbec nevíte rady, poproste někoho, aby vám s řešením úlohy pomohl,
- ponechte si časový odstup (minimálně do dalšího dne) a znovu se podívejte na úlohy, jejichž vyřešení vám dělalo problém (dokázali byste je správně vyřešit bez nápovědy?),
- po odpočinku se pusťte do řešení dalšího testu (sledujte znovu všechna doporučení výše).

Typy úloh a vyplnění záznamového archu

Přečetli jste si již základní informace o této knize a dokumenty k jednotné přijímací zkoušce zveřejněné na webových stránkách Cermatu. Před vlastním řešením testu nanečisto si ještě prostudujte záznamový arch (formulář pro zápis odpovědí jednotlivých úloh testu).

Úloha s výběrem odpovědi zpravidla obsahuje:

- **výchozí text** (krátký/střední/delší text, případně i tabulku nebo graf),
- **otázku**, nejčastěji začínající slovy *Která z následujících možností...*, např. *Která z následujících možností nejlépe vystihuje výchozí text*,
- **nabídku čtyř odpovědí**: A, B, C, D.

Záznam vlastní odpovědi: křížek do zvoleného políčka, přesně z rohu do rohu.

	A	B	C	D
2	☐	☒	☐	☐

Úloha dichotomická zpravidla obsahuje:

- **výchozí text** (krátký/střední/delší text, případně i tabulku nebo graf),
- **pokyn**, nejčastěji začínající slovy *Rozhodněte...*, např. *Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N)*,
- **čtyři tvrzení** a u každého **nabídku odpovědí**: A, N.

Záznam vlastní odpovědi:

	A	N
18	☐	☐
18.1	☐	☒
18.2	☒	☐
18.3	☒	☐
18.4	☐	☒

Úloha přiřazovací zpravidla obsahuje:

- **pokyn** začínající slovy *Přiřadte...*, např. *Přiřadte k jednotlivým větám (6.1–6.3) odpovídající tvrzení (A–E)*,
- **skupinu pojmů, tvrzení** apod. označených čísly,
- **nabídku odpovědí** označených písmeny.

Úloha uspořádací obsahuje:

- **pokyn** formulovaný: *Seřadte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby byla dodržena textová návaznost*,
- **skupinu šesti částí** neuspořádaného textu, každá část je označena písmenem A–F,
- **seznam čísel** pro zaznačení správného pořadí částí textu.

Úloha s otevřenou odpovědí obsahuje:

- **výchozí text** (krátký/střední/delší text),
- **pokyn**, nejčastěji začínající slovy *Vypište, Napište, Najděte, Doplňte...*, např. *Vypište z první části výchozího textu dvě zájmena neurčitá*,
- **doporučení či upozornění**, např. *Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání*.

Oprava chybného záznamu:

V případě odpovědi zaznamenané křížkem: políčko s původním křížkem se zabarví, křížek se umístí do nově zvoleného pole.

V případě odpovědi zapsané do bílého pole: původní odpověď se přeškrtně, nová odpověď se napíše do stejného pole, nikdy ne mimo pole.

Záznam vlastní odpovědi:

6	A	B	C	D	E
6.1	☐	☐	☒	☐	☐
6.2	☒	☐	☐	☐	☐
6.3	☐	☐	☐	☐	☒

Záznam vlastní odpovědi:

14	A	B	C	D	E	F
14.1	☐	☒	☐	☐	☐	☐
14.2	☐	☐	☒	☐	☐	☐
14.3	☒	☐	☐	☐	☐	☐
14.4	☐	☐	☐	☐	☒	☐
14.5	☐	☐	☒	☐	☐	☐
14.6	☐	☐	☐	☐	☐	☒

Záznam vlastní odpovědi: odpověď se píše jen do bílého pole (nesmí být mimo toto pole), povoleno je psací i tiskací písmo, příp. číslice, je nutno rozlišovat velká a malá písmena.

3 – sem vepište požadovanou odpověď –

1 A B C D
☐ ☒ ☐ ☒

3 ~~stoveso~~
 – sem napište novou odpověď –

Psaní *i/y* v kořenech slov

Po tvrdých souhláskách **h, ch, k, r** se píše vždy **y/ý** (*pohyb, chybět, kytice, rýha*).

Výjimka: citoslovce (*hihi*)

Po měkkých souhláskách **ž, š, č, ř, c, j** se píše vždy **i/í** (*žihadlo, šít, čistit, hřib, jindy, cítit*).

Po souhláskách **d, t, n**:

- pokud se **d, t, n** vyslovuje měkce ([d], [t], [ň]), píše se po nich **i/í** (*díky, tisk, nit*)
- pokud se **d, t, n** vyslovuje tvrdě ([d], [t], [n]), píše se po nich **y/ý** (*dým, tykadlo, nyní*)

Po obojetných souhláskách **b, f, l, m, p, s, v, z**:

- pokud slovo patří mezi slova vyjmenovaná a jejich slova příbuzná, píše se **y/ý**
- v ostatních případech se píše **i/í** (*bič, líný, míč, piha, lasička, vidět, zima*)

Pozn.: Souhláska **f** se u domácích slov v kořeni nevyskytuje.

Pravidla neplatí pro slova cizího původu, u nichž je nutné znát podobu každého slova (*historie, kilometr, rizoto, leukocyty, synekdocha, lymfa*).

1 Která z následujících vět je zapsána pravopisně správně?

- A) Od Mirky jsem dostal lys na ovoce.
- B) Každý nakonec pyká za svoje chyby.
- C) Účinky sirovátky znaly již naše babičky.
- D) V Cyrilometodějské ulici vznikla nová automička.

2 Která z následujících vět není zapsána pravopisně správně?

- A) Zbyněk je z Přibislavi.
- B) Kostel se pyšní malou vížkou.
- C) Jíšku je nezbytné neustále míchat.
- D) Děvčata se rozhodla uvít malou kytici.

3 Které z následujících souvětí je zapsáno pravopisně správně?

- A) Chlorofil je barvivo, které se vyskytuje v rostlinách, sinicích a řasách.
- B) Arytmie je stav, kdy srdce bije příliš rychle, příliš pomalu nebo nepravidelně.
- C) Můj idilický život se radikálně změnil poté, co jsem přišel o svůj dočasný azyl.
- D) Loni prošla skladová logistika dynamickým vývojem, klíčovou roli sehrála digitalizace.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 4

Souvětí č. 1: Rozšířený je mýtus, že k pořádným bycepsům stačí pár shybů denně.

Souvětí č. 2: Od sympatické ředitelky jsem dostal bystu Smetany, který se narodil v Litomyšli.

4 Které z následujících tvrzení o souvětích z výchozího textu je pravdivé?

- A) Obě tato souvětí jsou zapsána pravopisně správně.
- B) Každé z těchto souvětí obsahuje pravopisnou chybu.
- C) Souvětí č. 1 je zapsáno pravopisně správně, souvětí č. 2 obsahuje pravopisnou chybu.
- D) Souvětí č. 1 obsahuje pravopisnou chybu, souvětí č. 2 je zapsáno pravopisně správně.

Psaní *i/y* v koncovkách jmen a sloves

Psaní *i/y* v koncovkách podstatných jmen:

Pravopis se řídí vzory pro jednotlivé rody:

- **rod mužský:** *pán, hrad, muž, stroj, předseda, soudce*
- **rod ženský:** *žena, růže, píseň, kost*
- **rod střední:** *město, moře, kuře, stavení*

Psaní *i/y* v koncovkách přídavných jmen:

Pravopis se řídí vzory **jarní** (tzv. měkký vzor) a **mladý** (tzv. tvrdý vzor).

Psaní *i/y* v koncovkách přídavných jmen přivlastňovacích:

Pravopis se řídí vzory **otcův** a **matčin**.

Pozn.: V 7. p. mn. č. jmen a číslovek se často vyskytují koncovky *-ami, -emi, -imi, -ími, -ými*, v nichž se vždy píše *-i* (s *mými novými kamarádkami*) x např. *drahokamy* (podle vzoru *hrad*, v koncovce tedy *-y*).

Psaní *i/y* v koncovkách sloves:

V přítomném čase ve 3. os. j. č. / mn. č. se vždy píše *-í* bez ohledu na rod (*on/ona/ono/oni/ony/ona – musí, rozumí, myslí, vysloví*).

V minulém čase v mn. č. se koncovka řídí rodem podmětu:

- **podmět v mužském rodě životném** – koncovka *-i* (*Chlapci stáli na zahradě.*)
- **podmět v mužském rodě neživotném** – koncovka *-y* (*Stromy stály na zahradě.*)
- **podmět v ženském rodě** – koncovka *-y* (*Dívky stály na zahradě.*)
- **podmět ve středním rodě** – koncovka *-a* (*Kořata stála na zahradě.*)
- **podmět několikanásobný** – koncovka *-i* (je-li součástí alespoň jedno podst. jméno rodu mužského životného – *Chlapci, dívky, stromy i kořata byli namalováni na plátně.*)
- **podmět několikanásobný** – koncovka *-y* (není-li součástí podst. jméno rodu mužského životného – *Dívky, kořata a stromy byly namalovány na plátně.*)

5 Které z následujících souvětí je zapsáno pravopisně správně?

- Celý bílý od barvy se psi rozběhli k poli, kde Francouzi pěstovali obilí a kukuřici.
- Blízko chalupy se nachází mlýn, včelí úly i mýtiny, kde se brzy ráno vyhřívají sysly.
- S plynovými kotly dříve bývaly problémy, s častějšími kontrolami poruchy vymizely.
- Kolegyně nasadily Pavlovy brouka do hlavy, tvrdily mu, že v lesích už začaly růst houby.

6 Která z následujících vět není zapsána pravopisně správně?

- Sestry Novákovy přišly i se svými přáteli.
- S nepříznivým počasím osiřely okolní lesy.
- V dobách minulých vesnice více šetřily penězi.
- Mezi známými tituli vynikají spisy politologa Jansy.

7 Které z následujících souvětí není zapsáno pravopisně správně?

- Supi i hyeny pozorovali antilopy a čekali, až se objeví vhodná kořist.
- Sdělil jsem Honzovi svoje dojmy z pštrosí farmy a ten byl stejného mínění.
- Některé osoby nejsou bez cizí pomoci schopni zvládat to, co umí mnozí jiní.
- Kniha „Lovy nejen na březích řeky Moravy“, kterou jsem četl, vypráví autorovy skutečné zážitky.

8 Který z následujících větných celků je zapsán pravopisně správně?

- Karlovy Vary prosluly nejen filmovými festivaly, ale i velkolepými golfovými turnaji.
- Ve vsi stály dva domy se slepými okny, nakonec se obyvatelé i radnice rozhodli je zbořit.
- Každou nedělu chodím s kamarádem lovit ryby k blízkému rybníku, protože tam je největší klid.
- Včera jsem Jirkovy vyprávěl o tom, že v tropických pralesích žije mnoho jedovatých hadů, kteří velmi hlasitě syčí.

Synonyma, antonyma

Synonyma – slova stejného či podobného významu (*statečný – odvážný, kurážný, udatný*)

Antonyma – slova opačného významu (*vysoký – nízký, bílý – černý*)

Slova přejatá z jiných jazyků mohou mít své české ekvivalenty, a tím pádem jsou si navzájem synonymy (*elementární = základní, potenciální = možný*).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 8–9

Je potřeba si uvědomit, že králíci jsou **striktní** býložravci, tudíž základní element jejich stravy je kvalitní seno, ke kterému musí mít neomezený a stálý přístup po celý život. V seně je důležitý obsah hrubé vlákniny, která napomáhá udržet správnou peristaltiku střev a mikrobiální flóru v trávicím traktu zvířete. Žvýkáním sena dochází i k obrušování zubů, což je důležité pro **adekvátní** vývoj zubů a zabraňuje jejich přerůstání. Vždy kontrolujte, zda je nakupované seno suché a voňavé. V případě zvlhnutí a prašnosti hrozí kontaminace plísněmi. Pokud si sušíte seno vlastní, je dobré ho nechat po nasekání dalších 6 týdnů uležet.

(www.veterina-slovanka.cz, upraveno)

- 8** **Tvrzení:** V kontextu výchozího textu je synonymem slova *striktní* slovo ***** a synonymem slova *adekvátní* slovo *****.
Která dvě slova je nutné doplnit na vynechaná místa (*****) ve výše uvedeném tvrzení, aby toto tvrzení bylo pravdivé?

(Slova *striktní* a *adekvátní* jsou ve výchozím textu vyznačena tučně.)

- A) přesní – pěkný
- B) výhradní – pěkný
- C) přesní – odpovídající
- D) výhradní – odpovídající

- 9** **Kterou z následujících dvojic slov lze v kontextu výchozího textu považovat za antonyma?** (První slovo z každé dvojice pochází z výchozího textu a je v něm podtrženo.)

- A) stálý – kolísavý
- B) napomáhá – škodí
- C) důležité – nepodstatné
- D) dobré – zlé

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 10

Nejen že tu téměř nenarazíte na jediného živáčka, dokonce **rychle** zapomenete, že jste **pořád** ještě v hlavním městě. **Malebné** údolíčko lemuje krásný potok, zelené stromy, a dokonce i malé vodopády. Cesta **tu** už je navíc o něco lepší, a tak se můžeme údolím kochat i za jízdy.

(www.cesky.radio.cz, upraveno)

- 10** **Ve které z následujících možností je uvedena dvojice slov, jež lze v kontextu výchozího textu považovat za synonyma?**

(První slovo z každé dvojice pochází z výchozího textu a je v něm vyznačeno tučně.)

- A) rychle – překotně
- B) pořád – vždy
- C) malebné – půvabné
- D) tu – ji

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 1–4

TEXT 1

(1) Já nevím, co vskutku je se mnou, že jsem tak zkormoucen; jak dávnou tu báji temnou mám vypudit z hlavy ven.	(4) A s hřebenem zlatým si hraje, zabrána do zpěvu; ta píseň tak čarovná je, tak mocného nápěvu.
(2) <u>Stmívá se, chladný vzduch vane</u> a klidně plyne Rýn; jen temeno hory plane, TAM SLUNCE, DOLE STÍN.	(5) Tu na plavce v člunu padne <u>tak divoký stesk a žal</u> ; on nevidí skály zrádné, zrak nahoru upírá dál.
(3) Překrásná panna s tváří, jež podivný má jas, tam zlatými šperky září a česá svůj zlatý vlas.	(6) Víím, klesne pak pod temnou vodu člun s plavcem, skončí se báj; to písni svou, plnou svodů, jej strhla Lorelei.

(H. Heine, Lorelei)

TEXT 2

Epiteton ornans, tedy epiteton ozdobný, je básnický přívlastek, který podstatnému jménu přisuzuje vlastnost neotřelým způsobem, jako ozdobu, např. *růžový večer*.

1 Které z následujících tvrzení o dvou verších podtržených v TEXTU 1 je pravdivé?

1 bod

(Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.)

- A) Epiteton ornans se vyskytuje v každém z těchto veršů.
- B) Epiteton ornans se nevyskytuje v žádném z těchto veršů.
- C) Epiteton ornans se vyskytuje pouze ve verši z druhé sloky.
- D) Epiteton ornans se vyskytuje pouze ve verši z páté sloky.

2 Tvrzení č. 1: Krásná dívka Lorelei svým zpěvem na sebe upoutává pozornost plavce.

1 bod

Tvrzení č. 2: Plavce, kterému se podaří dívku spatřit, si Lorelei vezme za muže.

Odpovídá alespoň některé z výše uvedených tvrzení TEXTU 1?

- A) ne, žádné z těchto tvrzení
- B) ano, každé z těchto tvrzení
- C) ano, avšak pouze tvrzení č. 1
- D) ano, avšak pouze tvrzení č. 2

3 Které z následujících tvrzení o verši zapsaném v TEXTU 1 velkými písmeny je pravdivé?

1 bod

- A) Rýmuje se s třetím veršem téže sloky a uplatňuje se v něm kontrast.
- B) Rýmuje se s druhým veršem téže sloky a uplatňuje se v něm kontrast.
- C) Rýmuje se s třetím veršem téže sloky a neuplatňuje se v něm kontrast.
- D) Rýmuje se s druhým veršem téže sloky a neuplatňuje se v něm kontrast.

4 Které z následujících tvrzení o slovech tučně vyznačených v TEXTU 1 je pravdivé?

1 bod

- A) Výraz *tu* je v první i páté sloce ohebným slovním druhem.
- B) Výraz *tu* je v první i páté sloce neohebným slovním druhem.
- C) Výraz *tu* je v první sloce neohebným, zatímco v páté sloce je ohebným slovním druhem.
- D) Výraz *tu* je v první sloce ohebným, zatímco v páté sloce je neohebným slovním druhem.

5 Přiřadte k jednotlivým větám (5.1–5.3) odpovídající tvrzení (A–E).

max. 3 body

(Větné členy mohou být ve větách uvedeny v libovolném pořadí. Žádnou možnost z nabídky A–E nelze přiřadit víckrát než jednou.)

- 5.1 Perníčky zdobíme bílkovou polevou.
- 5.2 Jedeme do Prahy na literární exkurzi.
- 5.3 Hraji si na louce pod lesem s kamarády.

_____

_____

_____

- A) Věta obsahuje podmět všeobecný, přísudek, příslovečné určení a dva předměty.
- B) Věta obsahuje podmět nevyjádřený, přísudek, příslovečné určení a dva předměty.
- C) Věta obsahuje podmět nevyjádřený, přísudek, dvě příslovečná určení a přívlastek.
- D) Věta obsahuje podmět všeobecný, přísudek, příslovečné určení, přívlastek a předmět.
- E) Věta obsahuje podmět nevyjádřený, přísudek, příslovečné určení, přívlastek a předmět.

6 Ke každé z následujících podúloh (6.1 a 6.2) napište současné (tj. ne zastaralé) spisovné slovo, které odpovídá zadání a zároveň není vlastním jménem.

max. 2 body

- 6.1 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného dvouslabičné, je příbuzné se slovem SÍT a skloňuje se podle vzoru ŽENA.
- 6.2 Napište přídavné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného tříslabičné, je příbuzné se slovem BARVA, skloňuje se podle vzoru MLADÝ a obsahuje předponu.

7 Která z následujících vět je napsána pravopisně správně?

1 bod

- A) Tyto jeskyně obývali do loňského jara poměrně vzácní netopíři dlouhouší.
- B) Tyto jeskyně obývaly do loňského jara poměrně vzácní netopíři dlouhouší.
- C) Tyto jeskyně obývali do loňského jara poměrně vzácní netopýři dlouhouší.
- D) Tyto jeskyně obývaly do loňského jara poměrně vzácní netopýři dlouhouší.

Úloha	Správné řešení	Maximální body	Vlastní body	Oblast
1	D	1 bod		1
2	C	1 bod		1
3	B	1 bod		7
4	D	1 bod		6
5		max. 3 body		
5.1	D	1 bod		
5.2	C	1 bod		
5.3	E	1 bod		5
6		max. 2 body		
6.1	setba	1 bod		
6.2	zbarvený/bezbarvý	1 bod		4, 6
7	C	1 bod		3
8		max. 2 body		
8.1	A	4 podúlohy = 2 b.		
8.2	N	3 podúlohy = 1 b.		
8.3	A	2 podúlohy		
8.4	N	a méně = 0 b.		1
9	C	1 bod		4
10	<p>probouzející, originální</p> <p>Za chybu je považováno: a) nenalezení daného slova; b) zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy.</p> <p>Příklad hodnocení: <i>nadšenými, originální</i> → 0 bodů (1 slovo nenalezeno, 1 slovo neodpovídá zadání = 2 chyby)</p>	<p>max. 2 body</p> <p>0 chyb = 2 b. 1 chyba = 1 b. 2 a více chyb = 0 b.</p>		6
11	D	1 bod		1
12	D	1 bod		6
13		3 body		
13.1	E	1 a více chyb = 0 b.		
13.2	C			
13.3	A			
13.4	F			
13.5	D			
13.6	B			1, 2
14		max. 2 body		
14.1	N	4 podúlohy = 2 b.		
14.2	N	3 podúlohy = 1 b.		
14.3	N	2 podúlohy		
14.4	N	a méně = 0 b.		1
15	C	1 bod		4
16	C	1 bod		1
17		max. 2 body		
17.1	podmět: medailisté ; přísudek: začali oslavovat	1 bod		
17.2	podmět: listí (i) větve ; přísudek: byly uklizeny	1 bod		5
	ZSD musí být správně rozdělena na podmětovou a přísudkovou část a zapsána pravopisně správně.			